

Wie bevrijdden Borne?

Hans Pol

Wellicht ben u ook getuige geweest van de herdenkingsbijeenkomst in 2015. Op het Dorsetplein is toen gesproken door een 90-jarige Engelse veteraan, captain David Render. Zijn woorden hebben grote indruk gemaakt op de aanwezigen. Als jonge luitenant commandeerde hij in 1944 vanaf Normandië een Engels tankpeloton, bestaande uit 3 Sherman tanks, dat deel uitmaakte van het tankregiment de Sherwood Rangers. Mede dankzij zijn tankregiment is Borne op 3 april bevrijd.

Tot nu toe zijn de Sherwood Rangers niet genoemd wanneer er geschreven en gesproken wordt over de bevrijding van Borne. Zo worden in het boek 'In Verdrukking, Verzet en Vrijheid' geschreven door Noordhuis, Ter Braak en Kienhuis, geen namen van tankeenheden vermeld. In dit artikel worden de namen beschreven van de tankeenheden die betrokken zijn geweest bij de bevrijding van Borne. Deze eenheden waren geen onderdelen van het Dorsetregiment zoals vaak gedacht wordt. Het waren zelfstandige regimenten die o.a. ingezet werden ter ondersteuning van de infanteristen zoals de Dorsets. Het betreffen het verkenningsregiment 1^e Royal Dragoons, het tankregiment The Nottinghamshire Sherwood Rangers Yeomanry, kortweg genoemd Sherwood Rangers en het tankregiment 49^e Royal Tank Regiment.

Terug naar 3 april 1945

Oost-Nederland, te weten de Achterhoek en Oost-Twente, is het strijdgebied van Engelse divisies: Guards Armoured Division, 3^e British Infantry Division, 43^e Wessex Infantry Division, 51 Highland Infantry Division. Meer in noordwestelijke richting opereren Canadese divisies. Voor Borne is de 43^e Wessex Infantry Division van belang.

De bevelhebber van de 43^e Wessex Infantry Division, generaal Thomas, heeft haast. Zijn divisie moet nodig gelijke tred houden met de Guards Armoured Division die via de 'Achterhoekroute' succesvol oprukt, inmiddels Enschede heeft bereikt en op weg is naar Lingen. De 43^e Wessex Divisie heeft vertraging opgelopen bij het Twentekanaal waar een bruggenhoofd gevormd zou worden. Na enkele vergeefse pogingen besluit generaal Thomas dat de 43^e Wessex Divisie met haar toegevoegde tanks om het Twentekanaal in Enschede heen trekt.

De ronding van het kanaal door de 43^e Wessex Divisie verloopt zonder grote problemen. Op 3 april

David Render tijdens zijn bezoek aan Borne in 2015. Links (met baret) de auteur van dit artikel.

Foto: Wim Geul.

09.00 begint de opmars naar Hengelo. Hengelo wordt vanuit twee richtingen benaderd: via de Enschedesestraat en via Driene - Bosweg - Oldenzaalsestraat. De tanks van o.a. de Sherwood Rangers spelen een belangrijke rol met hun vuurkracht, bepantsering en afschrikwekkende verschijning.

Tijdens deze operatie blijven andere eenheden aan de oostelijke kanaalzijde actief om daarmee de vijand te misleiden en mogelijke vluchtpogingen af te snijden. Een van de eenheden was het C-eskadron 1^e Royal Dragoons.

Met de bevrijding van Hengelo is de militaire operatie nog niet ten einde. Er moet aansluiting gemaakt worden met de oprukkende 2^e Canadian Infantry Division die in de nacht van 3-4 april Delden bereikt moet hebben.

Generaal Thomas kiest voor de Bornse operatie het C-eskadron van de Sherwood Rangers voor tankondersteuning en daarnaast de verkenningsseenheid C-eskadron 1^e Royal Dragoons. Een heel speciale eenheid die toegevoegd wordt, is het C-eskadron 49 APC (Armoured Personnel Carrier) Royal Tank Re-

giment, bedoeld om infanteristen van het 4^e Dorset over grote afstand veilig te verplaatsen in Kangaroos (tanks zonder kanon). In het afwachtingsgebied (1) in Enschede staan de eenheden startklaar om die aansluiting te realiseren. Geschut van 112^e Field Regiment Royal Artillery staat in gereedheid.

Het is 16.15 uur. Vanuit Enschede verlaat de kolonne het afwachtingsgebied. Voorop gaan de Royal Dragoons in hun lichte pantserwielvoertuigen. Hun opdracht is vijandelijke posities waar te nemen. Daarachter rollen de 14 Sherman-tanks van de Sherwood Rangers, gevolgd door de Kangaroos van het Royal Tank Regiment die elk 7 infanteristen van het 4^e Dorset verplaatsen. Bij de nadering van Borne zullen 4^e Dorset de Kangaroos verlaten en Borne te voet binnentrekken onder dekking van tanks van de Sherwood Rangers.

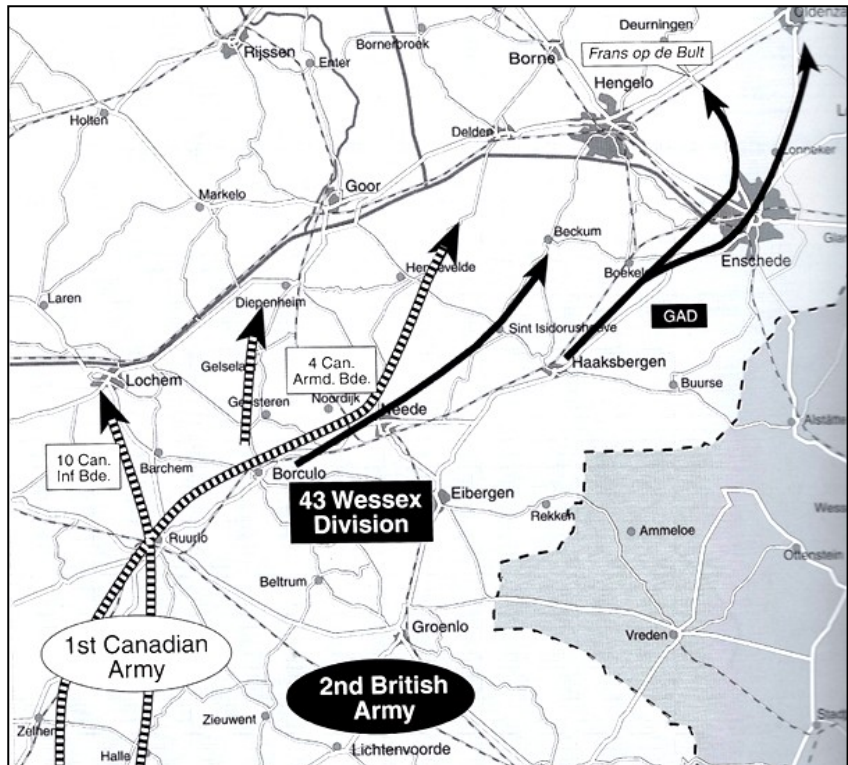
De tocht door Hengelo zorgt echter voor enige vertraging. De troepen worden onderweg toegejuicht en vorderen daardoor langzaam.

Om 18.15 uur melden de Royal Dragoons dat de brug over de Bornsche Beek ondanks lichte beschadiging intact is: tanks kunnen eroverheen. Tijdens het binnentrekken van Borne ontmoeten zij tegenstand en vragen om bijstand. De Sherwood Rangers naderen met de infanteristen van de D-compagnie 4^e Dorset. Zij bezetten het zuidelijk deel van Borne, nemen daar posities in en laten de C-compagnie 4^e Dorset ondersteund door tanks van de Sherwood Rangers de noordelijke zone bevrijden. Tegen 19.00 uur is de gehele linkerflank gezuiverd en kan B-compagnie 4^e Dorset de omgeving van de Spanjaardfabrieken veroveren. Tot aan de spoorlijn is Borne bevrijd, maar daarachter bieden Duitsers nog weerstand die A-compagnie 4^e Dorset vanuit hun carriers weet te breken.

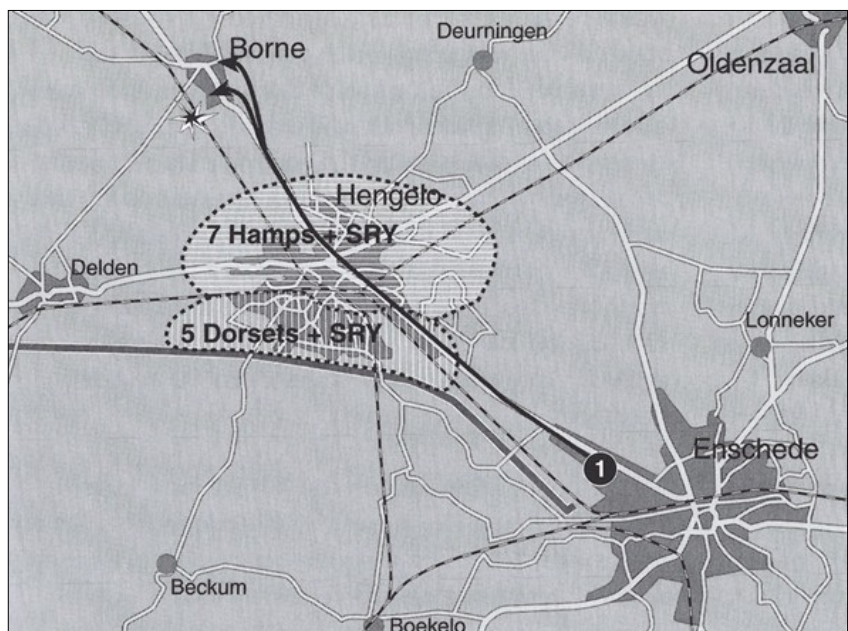
Om 20.00 uur is Borne in handen van de Engelsen. Het Witte Huis wordt het regimentshoofdkwartier van 4^e Dorset, o.a. voor de regimentscommandant Lt.-kol. Roberts. Borne is bevrijd en haalt opgelucht

adem. Een periode van feesten breekt aan.

De 2^e Canadese Infanterie Divisie boekt successen met het vormen van een bruggenhoofd over het Twentekanaal bij Delden waar de genie onmiddellijk begint met het leggen van een baileybrug. Hierdoor kunnen de tanks van de 4^e Canadese Pantserbriga-

Troepenbewegingen van de geallieerden in de Achterhoek en Twente.

Troepenbeweging van eenheden belast met de bevrijding van Borne.

Een Sherman tank van de Sherwood Rangers in de Grotestraat. (foto collectie gemeentearchief Borne)

de verder oprukken. Zij trekken op 4 april Delden binnen en van daaruit door naar Borne, waar zij de posities van de Sherwood Rangers overnemen. Deze trekken zich vervolgens terug op Hengelo en blijven daar twee dagen.

De Engelse divisies trekken verder Duitsland in. Hun posities in Oost-Nederland worden overgenomen door de Canadezen.

Verantwoording

Naar aanleiding van het bezoek van captain David Render in 2015 heeft de gemeentearchivaris mevrouw Anja Tanke-Oosterbroek mij verzocht een artikel te schrijven voor *Boorn & Boerschop*. Het werd immers tijd de namen bekend te maken van

de regimenten die samen met de Dorsets een belangrijke rol hebben gespeeld bij de bevrijding van Borne.

De regimenten waartoe deze bevrijders behoorden, zullen aangenaam verrast zijn, wanneer hun namen een plaats krijgen in onze geschiedenis. Na al die jaren van onbekendheid weet Borne nu wie naast de Dorsets op het erepodium mogen staan.

Bronnen:

- Onze vergeten bevrijders/Our forgotten liberators, J.A.G. Pol, H.M. Troelstra, S.G. Groot, Hengelo z.j. (2000)
- "In verdrukking, Verzet en Vrijheid", H. Noordhuis, drs. G.P. ter Braak, drs. M.F.S. Kienhuis, Borne 1990

Soldaten van het Dorset regiment trekken onder bescherming van een Sherman tank van de Sherwood Rangers door de Grotestraat. (foto collectie gemeentearchief Borne)